מנורת המאור — קשה היא המחלוקת

קשה היא המחלוקת, שהיא מביאה לידי מיתה, שנא' וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה וגו', וכתי' ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש. קשה היא השנאה, שהיא מביאה לידי שפיכת דמים, שנא' וכי יהיה איש שונא לרעהו וארב לו וקם עליו והכהו נפש ומת. ר' יצחק אומר, שלשה נקראו רשעים, המגביה ידו על חבירו, והמעיז פניו, והלווה ואינו משלם. המגביה ידו על חבירו מנין, שנאמר ויאמר לרשע למה תכה רעך, למה הכית לא נאמר, אלא למה תכה, מלמד שעדין לא הכה. המעיז פניו מנין, שנא' העז איש רשע בפניו. והלווה ואינו משלם מנין, שנאמר לווה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן.

מנין שאסור להכות אדם את חבירו, שנא' ארבעים יכנו לא יוסיף וגו'. והלא דברים קל וחומר, ומה מי שנתחייב מלקות, אנו מצווין שלא להלקותו אלא מלקות קל, אדם בחבירו על אחת כמה וכמה. מנין שאסור להתגרות זה בזה, שנא' וקרבת מול בני עמון אל תצורם ואל תתגר בם. והלא דברים קל וחומר, ומה אם עמון ומואב, שאמר הכתוב לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך לעולם, נאמר בהם אל תצורם, ישראל זה לזה על אחת כמה וכמה. וכן הוא אומר אל תריב עם אדם חנם אם לא גמלך רעה, יכול אם גמלו רעה יריב עמו, והלא כבר נאמר לא תקום ולא תטור, אלא אפי' גמלו רעה אסור להריב עמו. א"כ למה נאמר אם לא גמלך רעה, ללמדך, שקשה הוא העונש אם לא גמלו רעה יותר משאם גמלו רעה. וכן הוא אומר אל תחרוש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך. אם קשה הוא העונש כשהוא יושב לבטח יותר משאם היתה ביניהם מריבה, כ"ש שעונשו קשה של נכנס בתוך ריב של חבירו להתקוטט. דא"ר נתן, הרי הוא אומר כבוד לאיש שבת מריב, ומה אם מריבה שהוא לאדם עצמו יש לו כבוד אם כבשה, קל וחומר מריבה שאינה שלו והוא מכניס את עצמו בתוכה. וכן הוא אומר מחזיק באזני כלב עובר ומתעבר על ריב לא לו, ללמדך, המחזיק באזני הכלב אין לו תועלת, ואיפשר שיהיה לו בדבר היזק, שינשכנו הכלב, כך המתעבר על ריב לא לו, ואיפשר שיהרוג או יהרג, או יכה או יכו אותו, או יקל או יחרף, או יתקלל, למה היה בשלום והכניס עצמו בסכנה.

ד"א לא תשנא את אחיך. קשה היא השנאה, שהחריבה את ירושלם, כדגרסי' במ' גיטין בפ' הניזקין, אקמצא ובר קמצא חריב ירושלם. ההוא גברא, דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא, עבד סעודתא. אמ' ליה לשמעיה, זיל איתי לי קמצא. אזל אייתי ליה בר קמצא. אתא אשכחיה דיתיב. אמ' ליה, מכדי ההוא גברא בעל דבבי הוא, אזל. אמ' ליה, מאי איתבעי הכא. אמ' ליה, הואיל ואתאי, שבקן לי, ואנא יהיבנא דמי דאכילנא ושתינא. אמ' ליה, לא. אמ' ליה, יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתא. אמ' ליה, לא. נקטיה בידיה ואפקיה. אמ', הואיל ויתבו רבנן הכא ולא מחו בידיה, לא לשום שמים עביד. אזל אכל קורציהון בי מלכא. אמ' ליה לקיסר, מרדו בך יהודאי. אמ'

ליה, מי יימר. אמ' ליה, שדר להו קרבנא וחזי אם מקריבו ליה. שדר בידיה עגלה תילתא. בהדי דקא אתי, שדא ביה מומא. סבור רבנן לאקחא משום שלום מלכות. אמ' להו ר' זכריה בן אבקילס, יאמרו בעלי מומין קרבין על גבי המזבח. אמרו, יהרג. אמ' להו ר' זכריה בן אבקילס, יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג. לא הקריבוהו. ונודע הדבר לקיסר ונתגלגל הדבר וחרבה ירושלם. א"ר שמעון בן אלעזר, בוא וראה כמה כחה של שנאה, שהרי סייע הקב"ה לבר קמצא, והחריב את ביתו, ושרף את היכלו.